

Enthousiaste reacties op Rotterdams initiatief

Zoetermeer is enthousiast over de StembureauApp

Dankzij het eerste raadgevend referendum in de geschiedenis was 6 april een historische dag voor de Nederlandse democratie. Het was ook een memorabele datum voor de gemeente Zoetermeer, die als tweede gemeente in Nederland gebruik maakt van de door Rotterdam ontwikkelde StembureauApp. *Walter Wijnhoven, tekstschrijver*

Foto: Sjoors Massar

Burgemeester Charlie Aptroot van Zoetermeer bracht op 6 april een werkbezoek aan Rotterdam. Samen met burgemeester Aboutaleb bezocht hij een stembureau en de controlekamer(s) van de StembureauApp (zowel van Zoetermeer als Rotterdam) in het gloednieuwe gemeentekantoor, het Timmerhuis, grenzend aan het monumentale stadhuis aan de Coolsingel.

Stemmen in 'Centraal'

Maanden van voorbereiding kregen op 'referendumdag' een spannende praktijktoets. 's Ochtends brachten de burgemeesters Aboutaleb en Aptroot een bezoek aan 'stembureau 271' op het Rotterdamse Centraal Station, evenals het futuristisch ogende Timmerhuis een fraai icoon in het centrum van '010'. Op CS waren beide stembureaus aldaar vanaf 06.30 uur open, de overige stembureaus een uur later.

Alles onder controle

Na het stemmen en een onverwacht bliksembezoek aan de enorme fietsenstalling onder het station wandelden de burge-

meesters naar het Timmerhuis en bezochten zij de controlekamers waar het achter de schermen allemaal gebeurde. In de controlekamer van Rotterdam werd de voortgang van het referendum in alle 290 stembureaus vanaf de allereerste minuut

'Made in Rotterdam'

Burgemeester Aboutaleb vertelde zichtbaar trots dat de App door de gemeente Rotterdam zelf is ontwikkeld en complementeerde het team, dat hij het 'motorblok' achter de App noemde. 'Het is goed

'Zoetermeer is gek op pionieren en vernieuwen'

via het innovatieve dashboard in de gaten gehouden. Enkele meters verderop deed het "team Zoetermeer" hetzelfde voor "hun" stembureau. De Zoetermeerse pilot betrof 15 van de 58 stembureaus. Op de overige stembureaus werd op de analoge manier gewerkt, zoals ze voorheen ook deden.

om te zien dat deze IT-kennis gewoon in Rotterdam aanwezig is, als het ware onze eigen "Google". Tijdens de Tweede Kamer verkiezingen 2012 draaide op 20 stembureaus een eerste succesvolle pilot waarna de App is doorontwikkeld. Op 19 maart 2014 is de App tijdens de gemeenteraadsverkiezingen op alle stembureaus inge-

zet. Zoetermeer had alles onder controle in het Rotterdamse Timmerhuis. Burgemeester Aptroot is enthousiast: 'Het past ook bij ons, we hebben de afgelopen 50 jaar door de groei van de gemeente Zoetermeer altijd nieuwe dingen gedaan. We zijn een stad die gek is op pionieren en vernieuwen.'

zet. Zoetermeer is de eerste gemeente die nu ook met de App werkt.

Wat doet de App precies?

De App ondersteunt de voorzitter van het stembureau door gescande stempassen te tellen en ongeldige stempassen te herkennen. Daarnaast helpt de App bij het hele verkiezingsproces gedurende de hele dag en bij de communicatie tussen de centrale organisatie en de stembureaus, onder meer via een live chat. Kortom: het juist vaststellen van de verkiezingsuitslag wordt makkelijker omdat de StembureauApp zorgt voor meer efficiency, meer controle en meer kwaliteit op het stembureau. Het stemmen gaat overigens nog gewoon met het rode potlood.

Data beveiliging

Bij de ontwikkeling van de App heeft Rotterdam advies ingewonnen bij het gerenommeerde bedrijf Fox-it, specialist op het gebied van databeveiliging. Rotterdam heeft dit advies volledig overge-

nomen en vervolgens heeft Fox-it twee weken zonder succes geprobeerd de App te hacken. Dit gaf de Kiesraad het vertrouwen om toe te staan dat de telbestanden die de StembureauApp genereert, worden gebruikt bij het verwerken van de uitslagen in OSV (Ondersteunende Software Verkiezingen). Er kan alleen met beveiligde simkaarten verbinding worden gemaakt met de App. Daarnaast worden er tevoren geen gebruikersnamen en wachtwoorden verstrekt, maar loggen voorzitters, helpdeskmedewerkers en coördinatoren in met hun 06-nummer. Hierop ontvangen zij na inloggen een eenmalig bruikbaar wachtwoord. Tenslotte worden er geen gegevens over burgers gebruikt in de App en blijft het papieren proces-verbaal te allen tijde leidend.

Modules

Naast de module voor voorzitters van stembureaus en de module die de verkiezingsorganisatie de hele verkiezingsdag voorziet van real time stuurinformatie, heeft Rotterdam ook een module ont-

wikkeld die opkomsten en voorlopige uitslagen toont. Met behulp hiervan kunnen de opkomstcijfers en voorlopige uitslagen direct vanuit de App worden gepresenteerd in plaats van het handmatig werken met excelbestanden en powerpointpresentaties. Dat betekent dat overdag alle stempassen die worden gecontroleerd meteen meetellen in de opkomstcijfers van dat moment en dat 's avonds zodra een stembureau zijn telling heeft ingestuurd, deze meetelt voor de voorlopige uitslag. Nog steeds blijft het proces-verbaal het officiële document voor de uitslag.

Zoetermeer zegt 'JA'!

Burgemeester Aptroot van Zoetermeer is enthousiast over de App, zo vertelde hij aan de NVVB. 'De toepassingen zijn eigenlijk heel logisch. Het checken van de stempas door te bladeren in een lijst bijvoorbeeld is echt uit de tijd. De App is een mooie praktische toepassing. Als ik zie hoe alles verloopt dan kan ik me voorstellen dat wij de volgende keer in alle stem-

Foto: Sjoers Massar

Burgemeesters Aboutaleb en Aptroot brachten 6 april een bezoek aan 'stembureau 271' op het Rotterdamse Centraal Station.

bureaus de "Rotterdamse App" hebben. Zo noem ik het uit waardering omdat Rotterdam het initiatief nam en medewerkers aan het programmeren heeft gezet. Het past ook bij ons, we hebben de afgelopen 50 jaar door de groei van de gemeente Zoetermeer altijd nieuwe dingen gedaan. We zijn een stad die gek is op pionieren en vernieuwen. Ook Rotterdam is continu bezig met het verbeteren van processen, waaronder het verkiezingsproces. De samenwerking met Rotterdam verloopt bijzonder plezierig. Een bewijs is het feit dat hier een clubje "Zoetermeesters" zit dat heel ontspannen kan werken.'

Controlekamer Zoetermeer

Dat "clubje Zoetermeesters" bestaat als wij de controlekamer bezoeken uit Ellen Olthof, Lilian Harteveld en Mustapha Azzihmed. De controlekamer voor de App zit in Rotterdam, de controlekamer voor de overige stembureaus in Zoetermeer. Er heerst een gezonde vorm van spanning maar de sfeer is relaxed. Lilian, medewerker verkiezingen Zoetermeer: 'We zijn goed voorbereid, ik ben er al mee bezig vanaf het moment dat Zoetermeer, na de Kerst, besloot om mee te doen. De afgelopen weken was ik hier driemaal per week. Mijn eerste indruk is heel positief. "Controle" is voor mij het cruciale begrip. Dat zit in de nieuwe App wel goed!'

Kwaliteit van het proces

Ellen: 'Wat opvalt is de kwaliteit van het proces. Vanaf het allereerste moment is er zicht op wat er gebeurt op de stembureaus; zijn ze allemaal en op tijd open, zijn ze voldoende bemenst, is iedereen aanwezig, zijn alle voorzitters ingelogd op de App? Alles is op één dashboard zichtbaar. Als men zich niet tijdig aanmeldt bellen we of er iets aan de hand is. De telefoon gebruiken we nog steeds, maar de chatfunctie voor minder urgente zaken werkt heel efficiënt. Soms moet er een bericht uit naar alle stembureaus. Dat kan via de App in één keer via de chat, terwijl onze collega's in Zoetermeer die nog zonder de App

werken alle stembureaus moeten bellen.' Mustapha vult aan: 'Ik heb bij eerdere verkiezingen steeds de telefoon bemand. Dat is nu overdag een stuk rustiger. Voorheen belde je bijvoorbeeld de voorzitters van de stembureaus 1 t/m 20 en kreeg je er 3 of 4 direct te pakken. Degenen die je in eerste instantie niet bereikte belden terug, maar kregen jou niet aan de lijn omdat je zelf aan het bellen was. Ik vraag me weleens af: hoe hebben we het ooit zo kunnen doen?'

Tellen en uitslag

Na 21.00 uur steeg de spanning in de controlekamer van Zoetermeer. Zou het de stembureauvoorzitters lukken om het hele proces af te ronden? Op een groot scherm was live de voortgang te zien. Stembureaus die achterliepen werden gebeld met de vraag of ze hulp nodig hadden. Op dat moment bleek dat het niet voor elke stembureauvoorzitter even vanzelfsprekend was en soms erg spannend om alles digitaal af te handelen. De collega's van Rotterdam herkende zich in de situaties, en gelukkig de ervaring dat dit nu eenmaal ook hoort bij het draaien van een pilot. □

Foto: Sjoers Massar

Burgemeester Aboutaleb is zichtbaar trots als hij over de werkvloer wandelt: 'Het is goed om te zien dat deze IT-kennis gewoon in Rotterdam aanwezig is, als het ware onze eigen "Google"!'.

Business Case

Rotterdam en Zoetermeer werken in de pilot nauw samen met de NVVB, die een business case ontwikkelt om te kijken hoe de App landelijk kan worden uitgerold. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Kiesraad toonden zich enthousiast over de App. Burgemeester Abouta-

leb: 'De minister beslist uiteindelijk en kan zeggen: 'ik neem dit initiatief over en stel het beschikbaar aan Nederlandse gemeenten'. Die route zou ik wel voor me zien.'

Wil je live de werking van de StembureauApp zien? Op het NVVB congres

kun je een stem uitbrengen bij een speciaal ingericht stembureau, waarbij gewerkt wordt met de StembureauApp. Ook wordt er een workshop verzorgd waarin Zoetermeer en Rotterdam hun ervaringen delen en de StembureauApp live laten zien.